

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 21 квітня 2020 року)

Суми
2020

ДЕРЕВ'ЯНКО В. Г.
студентка МІ СумДУ
(наук. керівник: к.і.н., доц. Лобко Н.В.)

Спогади Мащенка Павла Семеновича

Мащенко Павло Семенович народився 30 жовтня 1932 р. в с. Мала Павлівка Зінківського району, Полтавської області (нині (Охтирського району, Сумської обл.). Навчався в Малопавлівській семирічній школі.

Батьки Павла Семеновича працювали робочими в колгоспі. Обоє навчалися 4 роки в початковій школі. Мама була дояркою. Павло Семенович був найстаршим з 5 дітей в родині. Четвертий брат загинув в армії. Третій – загинув в аварії. Найменший брат, відслуживши в армії, одружився, живе поза межами України.

Родина Мащенків проживала в с. Мала Павлівка. Жили в старій помазаній хаті, володіли 20 сотками землі. Більшу половину засадженої землі складала картопля, буряки. Із живності мали корову та кури.

Про Голодомор 1932–1933 рр. дізнався із розповідей батьків, які розповідали, що тоді багато людей померло. Не задовольняючись вивезенням зерна з колгоспів, підсобних господарств, за продрозкладкою відбувалося вилучення зерна з присадибних ділянок селян. Забирали все що було, всі залишки їжі, картоплю, зерно, квасолю, муку. Також забирали домашню худобу. Залишали людей напризволяще. Люди їли бур'яни, листя. З дубового листя готували страви схожі на кашу. Залишки продуктів закопували в землю, щоб ніхто не знайшов.

Про початок війни в 1941 р. дізнався від сільського голови, який повідомляв про всі події. Про події на фронті дізнавалися від людей з других міст.

Батько Павла Семеновича пішов на фронт у 1941 р. Він воював під Києвом, де був поранений. Його відправили до госпіталю.

Червона Армія відступила дуже швидко. Наші батальйони відступали охтирським шляхом. Біля села стояло багато німецьких танків. Німці та італійці поселялися в будинках селян. В будинку родини Мащенків також жили німці, які з'їли когорта та всіх курей. На той час родина жила в погребі, спали на сирій картоплі, не було чого їсти, було холодно й голодно. Німці, італійці, чехи ночували в школі, в сільській раді, клубі. Німецька каральна дивізія близько року стояла в селі. Німецький госпіталь знаходився в школі. Навколо села були вириті окопи. Пізніше сільських жителів вигнали в ліс. Сім'я Мащенків також жила в лісі на хуторі Кударі, а потім на хуторі Закаблуки Сумської області. Їли ми по картоплині в день і пили воду, спали на ганчірках під відкритим небом.

Про події на фронті ми дізнавалися через листи батька та місцевих людей. Кругом ходили чутки про партизанів і підпільників, але в нашому селі їх не було. Під німецькою окупацією були до вересня 1943 р. Люди, які були поліцаями вели себе спокійно, людей не чіпали. Коли наближався фронт, поліцаї швидко повтікали. Село Мала Павлівка звільнила Червона Армія в вересні 1943 р.

Після війни на полях збирали снаряди, міни, патрони, гранати. А потім коровами орали землю та засівали зерном. У 1946–1947 рр. з'явилися люди (спеціальні наряди, які були направлені від міліції) вони почали забирати всі продукти, весь зібраний урожай. Багато дітей та людей тоді померло. Вища влада забороняла головам колгоспів видавати 15% хліба людям на зароблені трудовні та продаж хліба на ринку до виконання

планів держпостачання. Найбільшим репресіям піддавалися саме хлібороби. На селян накладалися непосильні податки. Працюючи в колгоспі без вихідних, селяни були позбавлені можливості обробляти свої ділянки. А після цього влада ввела податки на м'ясо, молоко, сушку, фрукти. Тих, хто чинив спротив відправляли до Сибіру. Забрану з голодуючого українського села продукцію відправляли до різних регіонів СРСР. Україна була головним постачальником зерна для Ленінграду, овочів – для Москви. Хліб вивозився до ряду областей РРФСР. Багато хліба вивозилося за кордон. Найбільше від голоду страждали діти, особливо коли вмирили їхні батьки. Рятуючи від голоду своїх виснажених дітей, голодуючі селяни відвозили їх до міст й залишали, сподіваючись, що малюків заберуть до дитбудинків.

Після закінчення війни Павло Семенович поступив в Зінківське ремісниче училище на електромеханіка, де навчався 2 роки.

Після навчання отримав направлення в м. Дніпропетровськ на Петровський завод, де працював електромеханіком протягом 6 місяців. Потім був призваний до лав Червоної Армії. Служив на Далекому Сході, а саме на Чукотці. Перебував там 4 роки з 1951–1955 рр.

Після армії проживав в Києві з сестрою, працював на іподромі. Потім повернувся в с. Мала Павлівка, одружився, має троє дітей. Працював в колгоспі електриком. Жінка – Мащенко Марфа Григорівна – була передовою дояркою, про її трудові досягнення писали в газетах області. Зараз Павло Семенович живе сам, отримує пенсію.